

ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနမှ ကရင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ
အခြေခံကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများနှင့် မြို့နယ်ဆရာဝန်၊ တိုက်နယ်ဆရာဝန်များသို့ Mobile
Tablet များ ဖြန့်ဝေခြင်းအခမ်းအနားတွင် ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာန၊
ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဒေါက်တာမြင့်ထွေး ပြောကြားခဲ့သည့် မိန့်ခွန်း

ဘားအံမြို့၊ ပြည်နယ်ခန်းမ။

၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ၊ ၉ ရက်

- ကျွန်တော့်အနေနဲ့ Mobile Tablet ပေးတဲ့ အခမ်းအနားတွေကို ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် တက်ရောက်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ အလွန်အရေးကြီးတဲ့အတွက်ကြောင့်ပါ။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းစနစ်ကို အစစအရာရာကို လုံးဝပြောင်းလဲသွားစေမည့် လုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်တဲ့အတွက် ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်လာရောက်ပြီး အခမ်းအနားကို တက်ရောက်ပါတယ်။
- ဒါကို ပီပီပြင်ပြင် ဆက်လုပ်မယ်ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံရဲ့ ကျန်းမာရေးစနစ်၊ ကျန်းမာရေးနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ကိစ္စအားလုံးဟာ အလွန်တိုးတက်မယ်ဆိုတာ လုံးဝမြေကြီးလက်ခတ်မလွဲပါ။ ဒါကို ကျွန်တော် သတ္တိရှိရှိ ပြောရဲပါတယ်။
- ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံတော်အစိုးရကနေပြီး e-governance နဲ့ သွားရမယ်လို့ policy ချမှတ်ထားပါတယ်။ ဒီ policy ကို မှီဖို့ဆိုရင် ဒီ Tablet ကို မသုံးဘဲ လုံးဝမရနိုင်ပါဘူး။ ဒီ Tablet ဟာ ဘယ်လောက် အကျိုးရှိလဲ၊ အသုံးဝင်လဲဆိုတာကို ကျွန်တော်ပြောပြီးရင် ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် (စီမံ/ဘဏ္ဍာ)က ရှင်းပြမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီ Tablet ကို သုံးမှသာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ကျန်းမာရေးစနစ်ဟာပီပြင်မယ်၊ ဆေးရုံမှ ဆရာဝန်တွေ၊ အထူးကုဆရာဝန်တွေ၊ ကုသရေးဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍဟာ ပြည်သူများကို ကောင်းမွန်တဲ့ ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုကို ပေးနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။
- ဆိုလိုတာက နောက်ဆုံး ဘယ်သူ့အကျိုးရှိမလဲဆိုရင် ပြည်သူတွေပဲ အကျိုးရှိမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ဒီမှာအရေးကြီးတာက ကျွန်တော်တို့ ကျန်းမာရေးမှာက ဘာလုပ်လုပ် စီမံကိန်းတွေ လုပ်ရပါတယ်။ စီမံကိန်းတွေချတဲ့အခါမှာ စာရင်းဇယားတွေမဟုတ်ဘဲ ဒီစီမံကိန်းဟာ ဘယ်လောက်ပင် ကောင်းစေကာမူ စာအုပ်ပေါ်မှာရှိတဲ့ စီမံကိန်းကြီး ဖြစ်သွားပါမယ်။ လက်တွေ့လည်း မကျဘူး ဖြစ်ပါမယ်။

- ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနမှာ ဒီလို စာရင်းဇယားတွေ တိကျ မှန်ကန်စွာ ရနိုင်ဖို့ဆိုလို့ရှိရင် ဒီ Tablet တွေသုံးပြီး data transmission system ဒါတွေကို အကုန် လုပ်ဖို့ရှိပါတယ်။ လုပ်လို့လည်းရပါတယ်၊ လုပ်လည်းလုပ်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျန်းမာရေး နှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနက e-governance ရဖို့ဆိုရင် ဒီ electronic database ရဖို့ ဟာလည်း Tablet ကို အသုံးပြုရင် အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီဖြစ်တဲ့ စာရင်းဇယားများကို ရနိုင်တဲ့အခြေအနေရှိပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဒီ Tablet ပေးခြင်းဟာ အလွန်အကျိုး ရှိတယ် ဆိုတာ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ပထမဆုံးပြောချင်ပါတယ်။
- ဒီမှာ ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် တိုင်းဒေကြီး/ပြည်နယ် (၅)ခုကို Tablet တွေ ဖြန့်ဝေပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ကယားပြည်နယ်၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ ကရင် ပြည်နယ် အပါအဝင်တို့ကို ဖြန့်ဝေပြီးဖြစ်ပါတယ်။ တိုက်နယ်ဆရာဝန်၊ မြို့နယ်ဆရာဝန် စုစုပေါင်း (၃၁၂)ဦးကို ပေးပြီးဖြစ်ပါတယ်။ အခြေခံကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းက (၈,၃၄၃)ဦး ပေးပြီးသွားပါပြီ။ စုစုပေါင်း (၈,၇၀၀)ဦးလောက်ကို ပေးပြီးသွားပါပြီ။
- နောက်ထပ် Tablet (၁၄,၀၀၀) ဝယ်ဖို့ကို Gavi က ထောက်ပံ့ထားပါတယ်။ UNICEF က လည်း အလုံး (၅၀၀)၊ ပုဂ္ဂလိက အသင်းကလည်း အလုံး (၆၅၀) ထောက်ပံ့ထားတာ ရှိပါတယ်။ ဆက်လက်ပြီးတော့ ဝယ်ပြီးဖြန့်မှာပါ။ လောလောဆယ် အစိုးရဘတ်ဂျက်နှင့် ဝယ်တဲ့အတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ရပါမယ်။ အစိုးရဘတ်ဂျက် မရဘူးဆိုရင် လုံးဝမဝယ်နိုင်ပါဘူး။ ဝန်ကြီးဌာနမှာ Tablet ပေးဝေခြင်းသည် နိုင်ငံတော် အစိုးရရဲ့ ပံ့ပိုးမှုကြီးတစ်ခု ဖြစ်တယ်ဆိုတာ အားလုံးသိဖို့ လိုပါတယ်။
- ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ဒီ Tablet ကို ဘာကြောင့်ပေးရသလဲ ပြန်ကြည့်တဲ့အခါမှာ ပြည်သူ များ ကျန်းမာရေးအသိစာတတ်မြောက်မှု၊ ကျန်းမာရေး ဗဟုသုတနည်းမှုကြောင့် မဖြစ် သင့်တဲ့ရောဂါ တော်တော်များများ ဖြစ်နေတယ်ဆိုတာ ထင်ရှားပါတယ်။
- အဓိကက ခက်ခဲဒေသ၊ တောရွာ၊ ကျေးလက်နေပြည်သူများဟာ ကျန်းမာရေးစာတတ် မြောက်မှုမြင့်မယ်ဆိုရင် တော်ရုံတန်ရုံ ရောဂါမဖြစ်တော့ပါဘူး။ ရောဂါမဖြစ်ဘူးဆိုရင် ဆေးရုံ၊ ဆေးခန်းသို့ လာရောက်ကုသသည့် လူနာဦးရေ ကျဆင်းသွားမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဆေးရုံမှာရှိတဲ့ ဆရာဝန်၊ သူနာပြုများကလည်း နည်းပါးသော လူနာများကို အရည် အသွေးပြည့်ဝသော ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုကို ပေးနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။

- ဆိုလိုတာက ဆရာဝန်တစ်ယောက်ဟာ လူနာ (၅၀)ဦး ကြည့်ပေးရာမှ လူနာ (၃)ဦးပဲ ကြည့်မယ်ဆိုရင် လူနာအတွက် အချိန်လည်း ပိုပေးနိုင်ပါမယ်၊ ပိုလည်းကောင်းမွန်သော ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုကို ပေးနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။
- ဒါ့အပြင် ဆေးရုံကို လာရောက်တဲ့လူနာတွေလည်း နည်းသွားမယ်ဆိုရင် ဆေးတွေ အသုံးပြုမှုနည်းမယ်၊ ဓါတ်ခွဲ/ဓါတ်မှန်ရိုက်ခြင်း လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရမှု နည်းသွား မယ်၊ ဒီလိုလုပ်ငန်းများ နည်းပါးလာမှာဖြစ်တဲ့အတွက် နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာငွေသုံးစွဲမှုလည်း သက်သာလာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပြည်သူလူထုမှာ ရောဂါတွေမဖြစ်ဘူးဆိုရင် စိတ်ချမ်းသာ လာပါမယ်။ မိသားစုထဲမှာ ကလေးတစ်ယောက်နေမကောင်းလို့ ဆေးရုံတက်ရရင် မိဘက အလွန်စိတ်ပူရပြီး မိဘက လိုက်ရပါမယ်။ ဈေးရောင်းတဲ့မိဘဆိုရင် ဈေးမရောင်း နိုင်ပါဘူး။ အကုန်လုံး မီးခိုးကြွက်လျှောက် ဖြစ်သွားနိုင်ပါတယ်။
- ဒီ Tablet တွေကို ပေးခြင်းအားဖြင့် ပြည်သူတစ်ဦးရဲ့ ကျန်းမာရေး အသိစာတတ် မြောက်မှု ပိုမိုတိုးတက်လာမှာဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းတွေရဲ့ ကျန်းမာရေးအသိ စာတတ်မြောက်မှုဟာလည်း ပိုမိုသိမှာဖြစ်ပါမယ်။ သိမှ ပြည်သူလူထု တွေကို ကျန်းမာရေးအသိပညာ ပေးလို့ရပါမယ်။ Tablet ထဲမှာ ဘာတွေထည့်ထားလဲ ဆိုတာ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်(စီမံ/ဘဏ္ဍာ) က ပြောပြမှာဖြစ်ပါတယ်။
- ပထမတစ်ချက်သည် ပြည်သူလူထုတွေရဲ့ ကျန်းမာရေးစာတတ်မှု၊ ဝန်ထမ်းတွေရဲ့ အရည်အသွေး တိုးတက်လာပါမယ်။ ပြည်သူလူထုမှာ စိုးရိမ်မှု၊ ကြောက်ရွံ့မှုတွေမရှိတော့ ပါဘူး။ နောက်ပြီး ပြည်သူလူထုမှာ ငွေကုန်ကြေးကျ သက်သာပါမယ်။
- အလားတူစွာပဲ နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့်လည်း ဆေးကုသမှု စရိတ်တွေ လျော့လာ ပါမယ်။ ပိုက်ဆံတွေ ပိုထွက်လာမယ်ဆိုရင် ပိုတဲ့ပိုက်ဆံတွေနဲ့ နောက်ဆုံးပေါ် ခေတ်မှီ စက်ပစ္စည်းကိရိယာတွေ အကုန်ဝယ်လို့ရပါတယ်။ ဒါကြောင့် အလွန်အရေးကြီးတယ်ဆို တာကို ကျွန်တော်ပြောခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။
- နောက်တစ်ချက်က ဒီ Tablet ကို ပေးခြင်းအားဖြင့် ကျွန်တော်တို့ ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်း တွေက ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုစွမ်းရည် ပိုမိုမြင့်မားလာရင် ပြည်သူတွေက အကောင်းမြင်လာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းတွေကလည်း

နယ်တွေသွားတဲ့အခါမှာ သတ္တိရှိရှိနဲ့ ခေါင်းထောင်ပြီးသွားလိုက်ရင် သူတို့အားကိုးချင် စိတ် အရမ်းဖြစ်လာပါမယ်။

- နောက်တစ်ချက် ပြောချင်တာက သင်တန်းတွေလုပ်တာ တွေ့ရပါတယ်။ သင်တန်းတွေ လုပ်တဲ့အခါမှာ ဆရာဝန်တွေ၊ ကျန်းမာရေးမှူးတွေ၊ ပြည်သူ့ ကျန်းမာရေးကြီးကြပ် (၁)၊ (၂)၊ သားဖွားဆရာမတွေကို တစ်ခါခေါ်တဲ့အခါ အယောက် (၅၀)၊ (၇၀)လောက်ပဲ မွမ်းမံ သင်တန်းပေးလို့ရပါတယ်။ Tablet ပေးလိုက်ရင်ဆိုလို့ရှိရင် CME၊ CNE အကုန်လုံး ပါပါတယ်။
- ဒါ့အပြင် သုတေသနတော်တော်များများ ခက်ခဲနက်နဲတဲ့ သုတေသန မဟုတ်ဘူးဆိုရင် Tablet ထဲက လုပ်လို့ရပါတယ်။ အခုဆိုလို့ရှိရင် survey form တွေကို ခလုတ် တစ်ချက်နှိပ်တာနဲ့ survey form တွေ၊ သားဖွားဆရာမတွေ အကုန်ရောက်လာရင် form ဖြည့်လိုက်ရုံပါပဲ။ တစ်ချက်တည်းနဲ့ နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာငွေ အကုန်သက်သာပြီး အချိန်ကုန် လည်း အလွန်သက်သာပါမယ်။
- သုတေသန survey တစ်ခုကို (၂)ပတ်အတွင်းနဲ့လည်း အဖြေသိနိုင်ပါတယ်။ (၃)ပတ် အတွင်းလည်း အဖြေသိနိုင်ပါတယ်။ မဟုတ်လို့ရှိရင် survey form တွေကို နေပြည်တော် ပို့လိုက်၊ ရန်ကုန်ပို့လိုက်နဲ့ ပိုက်ဆံကုန်၊ လမ်းမှာပျောက်၊ အချိန်တွေလည်း ကုန်ပါတယ်။ နောက်ပိုင်း survey ကို လည်း Tablet နဲ့ပဲ လုပ်တော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပိုအရေးကြီးတာ က data transmission ပါ။ ဥပမာ လွယ်လွယ်နဲ့ တကယ့်အရိုးဆုံး၊ အရှင်းဆုံး ပြောမယ်ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ရဲ့ သားဖွားဆရာမတစ်ယောက်သည် ရွာတွေ (၁၀)ရွာ၊ (၁၅)ရွာကို သွားရောက်ရပါတယ်။ Meningocele ဆိုပါတော့၊ ကျွန်တော်တို့က သားဖွားဆရာမတွေကို Tablet တစ်လုံးပေးလိုက်ရင်၊ ဆရာမသွားရတဲ့ရွာ (၁၅)ရွာမှာ ဒါမျိုးဖြစ်တဲ့လူ ဘယ်နှစ်ယောက်ရှိလဲ၊ သားဖွားဆရာမ တစ်ယောက်ချင်းစီက ရွာ ဘယ်နှစ်ရွာမှာ ဘယ်နှစ်ယောက် တွေ့တယ်ဆိုလို့ရှိရင် ရောဂါဖြစ်ပွားမှု prevalence က ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံမှာ ဘယ်လောက်ရှိလဲဆိုတာ သိပါပြီ။ ဒါဆိုရင် Neuro surgeon က ဘာလုပ်မလဲဆိုတာသိပါပြီ။ နောက်ဆုံး အကျိုးရှိတာက ပြည်သူတွေ ပိုအကျိုးရှိမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

- ၂၀၁၇ ခုနှစ်က H_1N_1 ဖြစ်တာ ကျွန်တော်တို့ နေ့မအား၊ ညမအား တော်တော်လုပ်လိုက်ရပါတယ်။ တကယ်လို့ ဒီလို Tablet သာ ရှိမယ်ဆိုရင် (၂)ပတ်အတွင်း လုပ်ရင်ရပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဗဟိုကနေ တစ်ခါတည်း Tablet မှာ ခလုတ်တစ်ချက်နှိပ်တာနဲ့ အကုန်လုံး ဆရာမတွေဆီ ရောက်သွားပါမယ်။ ဥပမာ H_1N_1 ဖြစ်တဲ့လက္ခဏာတွေက ဘာတွေရှိတယ်၊ ဒီလိုမဖြစ်အောင် လူနာကို ဒါတွေ၊ ဒါတွေလုပ်ရမယ်၊ ဘယ်လို ကာကွယ်ရမယ် စသည်ဖြင့် အကုန်လုံး တစ်ချက်တည်းနဲ့ ရောက်သွားနိုင်ပါတယ်။
- ဆိုလိုတာက outbreak ကို ကပ်ရောဂါအသွင်ဖြစ်တဲ့ ရောဂါတွေ သိပ်ကြောက်စရာမလိုတော့ပါဘူး။ Diarrhoea outbreak ဖြစ်ဖြစ်၊ Measles outbreak ဖြစ်ဖြစ်၊ လဟယ်မှာ Measles outbreak ဖြစ်သွားတာ တော်တော်သေပါတယ်။ သားဖွားဆရာမတစ်ယောက်သည် မိမိ တာဝန်ယူရတဲ့ရွာတွေမှာ ဘယ်လို outbreak ဖြစ်ဖြစ်၊ ဖြစ်တာသိရင် ချက်ချင်းအကြောင်းကြားရပါမယ်။ တိုင်းဦးစီးမှူးပဲဖြစ်ဖြစ်၊ မြို့နယ် ဆရာဝန်ပဲဖြစ်ဖြစ် သိသိချင်း သွားလို့ရပါမယ်။ လူတွေသေပြီး၊ ဖြစ်ပြီးမှ သွားတဲ့အခါ အရမ်းနှမြောစရာကောင်းပါတယ်။ တကယ်လို့ outbreak ဖြစ်ပြီး သေသွားတဲ့ကလေးသည်သာ မိမိတို့၏ သား၊ မြေး၊ မြစ် ဖြစ်မယ် ဆိုရင် ဘယ်လောက်စိတ်မကောင်းစရာ ဖြစ်မလဲဆိုတာ စဉ်းစားကြည့်ပါ။ ဆိုလိုတာက ဒီလို outbreak တွေကို ချက်ချင်းအကြောင်းကြားနိုင်ဖို့အတွက် အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။
- နောက်ပိုင်းဆိုလို့ရှိရင် Tablet ကို သုံးပြီးတော့ မြို့နယ်ဆေးရုံ၊ တိုက်နယ် ဆေးရုံတွေရဲ့ ဆေးဘယ်လောက်ရှိတယ်ဆိုတာ သိနိုင်ပါတယ်။ အခု နေပြည်တော်မှာ စမ်းသပ်အကောင်အထည်ဖော်နေပါပြီ။ ကျန်းမာရေးမှူး တစ်ယောက်သည် သူ့အောက်မှာရှိတဲ့ ကျေးလက်ကျန်းမာရေးဌာနခွဲမှာ ဘယ်ဆေး ဘယ်လောက်ရှိတယ်၊ ဘယ်လောက်ကျန်တယ်ဆိုတာ တစ်ခါတည်းသိနိုင်မယ်။
- အလားတူစွာ မြို့နယ်ဆရာတွေလည်း သူ့အောက်မှာရှိတဲ့ ကျေးလက် ကျန်းမာရေးဌာန (၁၅)ခုမှာ ဘယ်ကျေးလက်ကျန်းမာရေးဌာနတွေ့ ဘယ်ဆေးကျန်တယ်၊ ဘယ်ဆေးကတော့ ကုန်နေပြီဆိုတာ အကုန်သိပါမယ်။ ဒါဟာ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံအတွက် အလွန်အကျိုးရှိပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံမှာ တစ်နှစ်၊ တစ်နှစ်ကို သက်တမ်းလွန်ပြီး ဆုံးရှုံးသွားတဲ့ဆေးတွေဟာ သန်းနဲ့ချီရှိပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့က ဆေးကိုလျှော့ဝယ်လို့ ဆေးမရှိရင် အဆင်မပြေဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ဒီလို သက်တမ်းလွန်တဲ့

ဆေးတွေ တော်တော်နည်းပါးသွားပါမယ်။ ကရင်ပြည်နယ်ဦးစီးမှူးက ဖာပွန်ဆေးရုံမှာ ဆေးကုန်နေရင် ဘားအံဆေးရုံကနေ ပို့လိုက်၊ ဘားအံဆေးရုံမှာများနေရင် အခြားလိုအပ် တဲ့ဆေးရုံတွေကို ပို့လို့ရပါတယ်။ ဒါဟာ အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။ အခု နေပြည်တော်မှာ စမ်းသပ်တာ အောင်မြင်နေပါပြီ။ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်တစ်ခု၊ နှစ်ခုမှာ အောင်မြင် နေရင် တစ်ပြည်လုံးအတိုင်းအတာနဲ့ လုပ်လိုက်လို့ရပါပြီ။

- အကယ်၍ system ဝယ်ပြီး လုပ်မယ်ဆိုရင် ဒေါ်လာ (၄)သိန်းကုန်မယ့်အပြင် နှစ်စဉ်၊ နှစ်စဉ် ဒေါ်လာသောင်းနဲ့၊ သိန်းနဲ့ချီ ပေးရမှာဖြစ်ပါတယ်။ အခု ကျွန်တော်တို့မှာ ကိုယ်ပိုင် software ရေးဆွဲထားတာရှိတယ်။ ဒါတွေကို ကျွန်တော်တို့ ဝယ်စရာမလိုတော့ပါဘူး။ ဒါတွေကို လုပ်ပေးတဲ့သူတွေကို ကျေးဇူးတင်ရပါမယ်။ ပိုက်ဆံအများကြီး အကုန်အကျ သက်သာ သွားပါတယ်။ လုပ်ထားတာ အရမ်းကိုရိုးရှင်းပါတယ်။ ကျွန်တော် ကျေးဇူး လည်းတင်ပါတယ်။ ဂုဏ်လည်းယူပါတယ်။
- နောက်တစ်ချက်က ဒီ Tablet ကိုသုံးပြီး လုပ်မယ်ဆိုရင် တတ်နိုင်သမျှ စာရွက်၊ စာတမ်း တွေကို မသုံးတော့ပါဘူး။ အရမ်းပိုက်ဆံကုန်ပြီး စာရွက်၊ စာတမ်းတွေကို ဘယ်မှာထားရ မှန်းလည်းမသိ၊ ဘယ်မှာရှာရမှန်းလည်း မသိပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာနမှာ တက္ကသိုလ် (၁၆)ခုနှင့် သားဖွား သင်တန်းကျောင်း (၅၀) ရှိပါတယ်။ အဲဒီမှာ ကွန်ပျူတာကို မသင်မနေရဆိုပြီးတော့ စတက်တဲ့နှစ်မှာ basic computer skill ကို သင်ခိုင်းတော့မှာပါ။ ဒါမှ ကျွန်တော်တို့ ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်း အားလုံးသည် ကွန်ပျူတာနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ အင်တာနက်ကြည့်တာကအစ သင်ဖို့ဆုံး ဖြတ်ထားပါတယ်။
- နောက်တစ်ချက်က ဘာအရေးကြီးလဲဆိုတော့ သားဖွားဆရာမများဟာ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးနဲ့တွေ့ဖို့လည်း မလွယ်ဘူး ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးနဲ့ စကားပြောဖို့လည်း မလွယ်ပါဘူး၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးနဲ့ အဆက်အသွယ် လုပ်ဖို့လည်း မလွယ်ပါဘူး။ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်နဲ့တွေ့ဖို့လည်း မလွယ်ပါဘူး။ အခု ကျွန်တော် Tablet က ခလုတ်တစ်ချက်နှိပ်လိုက်တာနဲ့ သားဖွားဆရာမတွေဆီ အကုန်ရောက်သွားပါမယ်။ အမြဲတမ်းအတွင်းဝန်က ပြောမလား၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်က ပြောမလား၊ တစ်ချက် တည်းနဲ့ ကိုယ်ပြောချင်တဲ့ သတင်းအချက်အလက်တွေ အကုန်ရောက်သွားမှာ ဖြစ်ပါ တယ်။ သူတို့နဲ့ ကျွန်တော်တို့သည် ကလေးနှင့်အမေ ဆက်သွယ်ထား သလို ဖြစ်ပါတယ်။

- ထို့အပြင် ကျွန်တော် ဘာ idea ရထားလဲဆိုရင် တစ်ပတ်ကို တစ်ကြိမ် (သို့မဟုတ်) နှစ်ကြိမ် key message တွေကို bullet point နဲ့လုပ်ဖို့ပါ။ ပထမဦးစွာ မိခင်နို့ဦးရည် သည် ဘယ်လိုအကျိုးရှိသလဲ ထည့်ပါမယ်။ အနာကြီးရောဂါတိုက်ဖျက်ရေးညီလာခံကို ဒီဇင်ဘာလမှာ လုပ်ဖို့ရှိပါတယ်။ နိုင်ငံတော်၏ အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်ကိုယ်တိုင် တက်ရောက် ပြီး မိန့်ခွန်းပြောကြားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အနာကြီးရောဂါနဲ့ပတ်သက်တဲ့ အရေးကြီးတဲ့ အချက် (၇)ချက်လောက်ကို Tablet ထဲထည့်ဖို့ ရွေးချယ်ထားပါပြီ။ ညီလာခံမှာ website မှာလည်း တင်ထားပါတယ်။
- ဆိုလိုတာက ဒီ Tablet ထဲမှာပါတဲ့ အကြောင်းအရာကို ကျန်တဲ့သူတွေ မပြောနဲ့ ဝန်ကြီး ကိုယ်တိုင် ဖတ်သင့်ပါတယ်။ အဲဒီလောက်ထိကို ကောင်းပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်တွေက ဝန်ကြီးချုပ်တွေ၊ လူမှုရေးဝန်ကြီးတွေကိုလည်း တစ်လုံးစီပေးပါမယ်။ သူတို့သည် ကျွန်တော်တို့ကို ပံ့ပိုးမှသာလျှင် အများကြီး အကျိုးရှိ ပါတယ်။ လူမှုရေးဝန်ကြီးတွေကလည်း ပြည်သူများကို ကျန်းမာရေးအသိပညာပေးနိုင်ပါ မယ်။
- နောက်တစ်ချက်က ဘာလဲဆိုတော့ သားဖွားဆရာမတွေက ကိုယ်ဝန်ဆောင် (၄)၊ (၅)ယောက်လောက်နဲ့ ထိုင်ပြီးတော့ ကိုယ်ဝန်ဆောင်နဲ့ပတ်သက်တဲ့ ကိုယ်ဝန်ဆောင် အဆိပ်တက်ခြင်းဆိုတာဘာလဲ၊ ကိုယ်ဝန်ဆောင်စဉ် ဘာလုပ်ရမယ်၊ ကလေးမွေးလာရင် ဘယ်နှစ်လမှာ ဘယ်ကာကွယ်ဆေးတွေ ထိုးရမယ်၊ မထိုးရင်ဘာဖြစ်နိုင်တယ်၊ အကုန် လုံးစသည်ဖြင့် ကျန်းမာရေးစကားဝိုင်းလေးကို အားပေးပြီး လုပ်ပေးစေချင်ပါတယ်။ စကားဝိုင်းဆိုတာ လူအများကြီးနဲ့မဟုတ်ဘဲ ကိုယ်ဝန်ဆောင် (၃)၊ (၄) ယောက်၊ မိသားစု (၃)၊ (၄)ယောက်နဲ့လည်း လုပ်လို့ရပါတယ်။ ဒါကိုလုပ်ဖို့ ကျွန်တော်တို့ အားပေးပါတယ်။
- ဆိုလိုတာက ဒါတွေလုပ်နေတာအကုန်လုံးသည် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးကို အားထည့်ပြီး လုပ်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ နောက်တစ်ချက်က ကိုယ်လက် လှုပ်ရှားအားကစားပြုလုပ်ခြင်း သည် ဆေးတစ်ပါးဖြစ်သည်ဆိုတာကို လုပ်နေပါတယ်။ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် တွေမှာ မနက်ပိုင်းကို exercise တွေ လုပ်နေပါတယ်။
- နောက်တစ်ချက် ဘာကိုလုပ်နေလဲဆိုလို့ရှိရင် ဆီးချိုရောဂါနှင့် သွေးတိုးရောဂါကို လုပ်နေပါတယ်။ ဆီးချိုရောဂါနှင့် သွေးတိုးရောဂါဟာ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံမှာ

တော်တော်အခြေအနေဆိုးနေပါတယ်။ ယခုအတိုင်း ဆက်သွားရင် နောက်ထပ် (၅)နှစ် မှာ ထိန်းမနိုင်သိမ်းမရဖြစ်သွားရင် ကျွန်တော်တို့ ကျန်းမာရေးဘတ်ဂျက်ရဲ့ (၃၀%)၊ (၄၀%)ဟာ ဆီးချို ရောဂါအတွက် ဆေးနှင့် သွေးတိုးရောဂါအတွက် ဆေးတွေကို ဝယ်ယူ နေရမှာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် ကျေးလက်ကျန်းမာရေးဌာနတွေမှာ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့တိုင်း ဆီးချိုရောဂါနှင့် သွေးတိုးရောဂါတွေကို တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ် တချို့မှာ ရှာဖွေ ကုသပေးနေပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဆီးချိုရောဂါကို ခန့်မှန်းပြီး ပြောနေရပါတယ်။ အတိအကျ မသိဘူးဖြစ်နေပါတယ်။ ကျေးလက်ကျန်းမာရေးဌာန တွေမှာရှိတဲ့ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့မှာ လာပြတဲ့လူတွေ ဆီးချိုရှိတဲ့လူတွေ ဘယ်လောက်လာတယ် ဆိုတာ သိနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ ဘာကြောင့် ဒီလိုပြောလဲဆိုရင် အချို့ရွာတွေမှာ ဆီးချို သည် လူ(၁၀၀)မှာ (၆၀%)လောက်ရှိတာကို တွေ့ရတာတွေ ရှိပါတယ်။

- ဘာကြောင့်ဒီလိုဖြစ်လဲဆိုတော့ ဆီးချိုရောဂါနှင့် သွေးတိုးရောဂါဆိုတာ သကြားနဲ့ ဆားအသုံးများလို့ပါ။ ဥပမာ- ကျွန်တော်သည် လက်ဖက်ရည် (၁)ခွက်သောက်တိုင်း သကြား (၂)ဇွန်းထည့်သောက်ရင် တစ်လလောက်ကြာရင် သကြား (၂)ဇွန်းဟာ မချိုတော့ပါဘူး၊ (၂)ဇွန်းခွဲထည့် (၃)ဇွန်း ထည့်သောက်မှာဖြစ်ပါတယ်။ ဆားသည်လည်း စားရင်း၊ စားရင်းနဲ့ မငန်တော့ပါဘူး။ tolerance ရလာတယ်။ မငန်ရင် ပိုပိုထည့်လာ ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံက လူတွေဒုက္ခရောက်နေကြပါ တယ်။ ဆီးချိုရောဂါရှိတဲ့ လူတွေကလည်း သကြားကို စားရင်း၊ စားရင်းနဲ့ မချိုတော့ဘူး ဖြစ်လာ ပါမယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒီကိစ္စနှင့်ပတ်သက်ပြီး Tablet ထဲမှာ အများကြီးပါတာကို ဒုတိယ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် (စီမံ/ဘဏ္ဍာ)က ပြောပြမှာဖြစ်ပါတယ်။
- ကျွန်တော်တို့ ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနအောက်မှာ ဆေးရုံပေါင်း (၁၁၃၄) ရုံ၊ မိခင်နှင့်ကလေးကျန်းမာရေးဌာန (၃၀၀)ကျော်၊ ကျေးလက်ကျန်းမာရေးဌာနပေါင်း (၁၁၉၆)ခု၊ ကျေးလက်ကျန်းမာရေးဌာနခွဲပေါင်း (၈၀၀၀)ကျော် ရှိပါတယ်။ ဒီမှာရှိတဲ့ ဝန်ထမ်းတွေ ကျန်းမာရေးအသိပညာ၊ ကျန်းမာရေးစာတတ်မြောက်မှု၊ capacity capability မြှင့်ဖို့ဆိုရင် ဒီ Tablet သည်သာ အကောင်းဆုံးဖြစ်တဲ့အတွက် ဒါကိုလုပ်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။
- နောက်တစ်ချက်က အမျိုးသမီးတွေမှာဖြစ်တဲ့ သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာကို early signs and symptoms အစောပိုင်း ရောဂါလက္ခဏာတွေ ဘယ်လို ကာကွယ်သင့်တယ်ဆိုတာ

တွေကို ဒီ Tablet မှာ အကုန်ထည့်ထားပါတယ်။ ၂၀၂၀ ခုနှစ်လောက်မှာ သားအိမ်ခေါင်း ကင်ဆာကာကွယ်ဆေးကို (၂)နှစ်၊ (၃)နှစ် အခမဲ့ ထိုးပေးဖို့လုပ်နေပါတယ်။ ဒီရောဂါဟာ စောစောသိရင် လုံးဝပျောက်ကင်းနိုင်ပါတယ်။

- ဒီ Tablet ကို စပေးဖြစ်တာကတော့ ကျွန်တော် တရုတ်နိုင်ငံမှာ ကျင်းပတဲ့ 9th International Conference သွားတက်ပြီး ပြန်လာတဲ့အခါ health education promotion unit ကို health literacy promotion unit လို့ ပြောင်းလိုက်ပါတယ်။ အဲဒီမှာ Standard Health Messages Book စာမျက်နှာ (၃၃၀)ကျော်ပါတဲ့ အဲဒီစာအုပ် ဟာ တော်တော်ကောင်းပါတယ်။ တိုင်းရင်းသားဘာသာစကား (၃၆)မျိုးကတော့ ဘာသာပြန်ပြီးပါပြီ။ တစ်ချို့တိုင်းရင်းသားတွေက ဗမာစာ မသိတဲ့လူတွေရှိတဲ့အတွက် တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားကို ထည့်ထားတာဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဝန်ထမ်း အားလုံးဟာ ဒီစာအုပ်ကို ကြည့်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် တော်တော်များများ ရောဂါတွေ ဖြစ်မှာ မဟုတ်တော့ပါဘူး။
- ကျွန်တော့်အနေနဲ့ကတော့ ဒီနေ့အခမ်းအနားကို စိတ်ပါဝင်စားစွာ တက်ရောက်ပေးတဲ့ အတွက် ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ပြောကြားရင်းနဲ့ နိဂုံးချုပ်အပ်ပါတယ်။

အခမ်းအနားတက်ရောက်သူများစာရင်း -

- ကရင်ပြည်နယ် ဝန်ကြီးချုပ်၊
- ပြည်သူ့လွှတ်တော် ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ၊
- လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၊
- ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာနမှ အမြဲတမ်းအတွင်းဝန်နှင့်
- ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များ၊
- ကယားပြည်နယ် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးနှင့်ကုသရေးဦးစီးဌာနမှ ဝန်ထမ်းများ၊
- ဖိတ်ကြားထားသော ဧည့်သည်တော်များ

(ဤမိန့်ခွန်းသည် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၏ လက်ရေးမူမှ ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။)